

Kongsberg kommune
Pedagogisk- psykologisk tjeneste og oppfølgingstjenesten for Numedal
og Kongsberg

Kunnskapsdepartementet

Høringssvar NOU 2009:18 Rett til læring

Kongsberg kommune og Pedagogisk- psykologisk tjeneste og oppfølgingstjenesten for Numedal og Kongsberg ønsker med dette å gi et felles svar på høring om NOU 2009:18 Rett til læring. Pedagogisk- psykologisk tjeneste og oppfølgingstjenesten for Numedal og Kongsberg er en interkommunal gjennomgående tjeneste for kommunene Kongsberg, Flesberg, Rollag, Nore og Uvdal samt Buskerud fylkeskommune.

Høringssvarets struktur er bygget over inndelingen i forslagene i kapittel 3. Vi vil bruke kapitteloverskriftene, og vi har nummerert strekpunktene under kapitteloverskriftene i henhold til oppbygningen på sidene 28 tom. 40. Vi har valgt å ikke kommentere alle punktene, men har fokusert på det vi mener er de mest sentrale.

Kapittel 13 Tidlig innsats og forebygging

1. Kontinuerlig og systematisk oppfølging

Det er uklart hva som ligger i dette, og som ikke er del av forsvarlig system (jfr. Oppl.lov § 13.10), evalueringsforskriften (jfr forskrift til Oppl.lov kap.3) og elevane sitt skolemiljø (Oppl.lov kap. 9a), bortsett fra at barnehagenes oppgaver utvides.

Vi mener det er ønskelig med en tettere oppfølging av barn og elevers utvikling, men med en tydeligere avgrensning. Dette kan gjøres ved at det innføres en plikt til å følge barn og elevers utvikling i grunnleggende ferdigheter som språk, lesing og skriving, regning og matematikk samt sosiale ferdigheter. Dette forutsetter imidlertid egnede verktøy og programmer som ikke bare avdekker sen utvikling, men som også inneholder virkemidler og metoder når avvik oppdages. Dette bør være nasjonale programmer. Valg og utvikling av slike programmer bør ikke være overlatt til kompetanse og økonomi hos den enkelte kommune, men komme fra nasjonale kompetansemiljøer.

3. Språkkartlegging

Ved systematisk oppfølging av språk, lesing og skriving, som beskrevet i forrige punkt, vil behovet for språkkartlegging reduseres til de barn hvor man finner grunn til bekymring, og til de som ikke går i barnehage eller skole. Vi mener derfor at kartlegging bør gjennomføres på indikasjon og ikke for alle.

Nasjonale føringer for helsestasjonene sier at det skal prioriteres kartlegging på indikasjon om språkvanske. Det blir viktig å få til god samhandling mellom barnehagers oppgaver og helsestasjonens oppgaver for å unngå unødig

ressursbruk. En for hyppig kartlegging vil være unødvendig. 2 åringer blir i dag allerede screenet med SATS.

Det bør satses mer på minoritetsspråklig og tospråklige. Ikke bare i forhold til kartlegging, men også på testmateriell og kompetanse for å kunne finne gode tiltak. Vi kan ikke se hvordan kommunen vil kunne være i stand til å foreta kartlegging på begge språk for de tospråklige. Egnede tiltak er viktigere enn kartleggingen.

4. Læringsboka

"Blanke ark" er sjelden en god strategi. Kunnskaper om hva som er prøvd og hva som har gitt resultater gir ofte et godt utgangspunkt for å videreføre gode tiltak. Læringsboka kan være et godt hjelpemiddel for å sikre overganger. Vi vil ikke utdype de praktiske og etiske problemstillingene, men tror mange av disse vil kunne unngås om læringsboka kan ha et løsningsfokuseret og positivt innhold. Hvis læringsboka derimot inneholder alt fra lop, karakterer, kartleggingsresultater, bortvisningsvedtak og annet kan den risikere å bli et "sorgens kapittel".

Læringsboka i barnehage genererer problemstillinger knyttet til hva som er innholdet i en opplæring for barn under opplæringspliktig alder.

Kapittel 14 Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringa

1. Ekstra tilrettelegging i opplæringa

For mange elever vil det være riktig å styrke tilrettelegging i opplæringen fremfor å utløse en rett til spesialundervisning med det dette innebærer.

Det er riktig at barnehage/skole og PPT samhandler mer om tilrettelegging og tidlig innsats fremfor utredningsarbeid, der det viktigste er å raskt komme i gang med gode tiltak.

Utvalget har argumentert for at spesialundervisningsbegrepet er "utvannet" og bør erstattes med en ekstra tilrettelegging i opplæringa. Vi er ikke overbevist om at det er rett vei å gå og forlate spesialundervisningsbegrepet av denne grunn. En alternativ vei er å foreta en innskjerping og presisering av hvem som har rett til spesialundervisning. "Tilfredsstillende utbytte" er et vanskelig begrep som overlater for mye til skjønn. Vi ber om det isteden utarbeides et **nasjonalt kriterisett for rett til spesialundervisning** som kan tydeliggjøre grensen for spesialundervisning og bidra til en ensartet praksis på tvers av kommuner og fylkeskommuner.

5. Vedtak uten sakkyndig vurdering

Det har lenge vært en uttalt målsetting å redusere behovet for spesialundervisning gjennom fokus på kvalitet og innhold i den tilpassete opplæringen. Mange vansker kan ivaretas godt, om ikke bedre, gjennom tilpasset opplæring fremfor spesialundervisning. Mye fordi man da kan unngå stigmatisering og ettergivenhet. Vi mener derfor at mange elever med mindre vansker best får sine behov dekket gjennom tilpasset opplæring.

Imidlertid opplever kommunene i Kongsbergregionen, i likhet med landet forøvrig, at antall enkeltvedtak om rett til spesialundervisning øker. Vi er redde for at man gjennom en åpning for at rektorer kan fatte enkeltvedtak uten sakkyndig vurdering,

innfører en praksis som fort kan føre til en økning, og ikke en nedgang, i antall vedtak om rett til spesialundervisning.

6. Når skal det utarbeides sakkyndig vurdering

Sakkyndighetsarbeidet er en sentral del av PPTs arbeid. Imidlertid legger dette arbeidet stort beslag på PPTs arbeidsressurser. Det er derfor nødvendig for PPT å kunne forta presise og korrekte prioriteringer med hensyn til når det skal utarbeides sakkyndige vurderinger. Utvalgets forslag innbærer i minimal grad en tydeliggjøring av dette problemfeltet. Dette fordi forslaget stort sett er en videreføring av eksisterende lovverk. Vi etterlyser en tydeligere presisering av når det er riktig å utarbeide en sakkyndig vurdering.

Kapittel 15 Tilpassede og fleksible opplæringsløp

Vi mener det er god grunn til å se på strukturen i videregående opplæring. Hovedutfordringen i videregående opplæring i dag er ikke "drop-out's", forstått som elever som slutter i løpet av skoleåret. Hovedutfordringen er elever med ikke-bestått og elever som mangler grunnlag for vurdering. Det er her vi finner de store gruppene med elever som ikke fullfører videregående opplæring med fullført og bestått. En viktig grunn til dette er kompetansekravene og strukturen innen videregående opplæring.

En viktig plass å starte er § 3-3 i Opplæringsloven: Opplæringsordninga for den vidaregående opplæringa. I denne paragrafen benyttes begrepet: **Kompetanse på lavere nivå**. Det er på høy tid at dette begrepet byttes ut. Vi må ha likeverdige opplæringsordninger innen videregående opplæring.

2. Differensierte læreplaner

Ideen om fellesfag og felles kompetansekrav for allmennfaglige- og yrkesfaglige programområder forverrer muligheten til å bedre gjennomføringen innen videregående opplæring. Vi støtter derfor forslaget om differensierte læreplaner.

4. Opplæringstilbud med avvik fra læreplanen

Det bør lages likeverdige opplæringstilbud i videregående opplæring for de som ikke har forutsetninger for å nå studie- eller yrkeskompetanse. Det er ikke likeverdig å kalle dette kompetanse på lavere nivå, eller å lage opplæringstilbud med avvik fra læreplaner. Det bør lages egne tilbud som er mer praksisrettet, og som innbærer noe mer enn praksisbrevordningen. Her må det nytenking til.

6. 2+2 løp uavhengig av læreplass

I dag får enkelte tilbud om vg3. Om de samme gis tilbud om et 2+2 løp, endrer dette ikke mye. De må i tilfelle gis en rett til et 2+2 løp. Uansett vil ikke dette kompensere for verdien av å være i lære. Elever som ikke har kompetanse til å begynne som lærlinger burde i stede få et tilbud om et ekstra år for å få på plass det de mangler for å kunne bli attraktive som lærlinger. Dette kan gjerne være en kombinasjonsordning mellom skole og utplassering.

Kapittel 16 PP-tjenesten og Statped tettere på

Samarbeidet mellom PPT og Statped har et utviklingspotensiale. Spesielt for å få til et samarbeid ut over enkeltsaker. Det må imidlertid presiseres av PPT har fått god hjelp fra Statped i saker hvor PPT har utilstrekkelig kompetanse.

3. Nasjonalt utviklingssenter for PPT

Etter bortfallet av faglig enhet for PPT, og at Fylkesmannen (Buskerud) har blitt mindre aktiv, er det et stort behov for et nasjonalt utviklingssenter. Vi ønsker at et slikt senter har klare oppgaver knyttet til utvikling av PP-tjenesten. Senteret bør være underlagt Utdanningsdirektoratet primært være knyttet opp mot et universitetsmiljø. Senteret bør ha myndighet til å styrke samhandlingen mellom Statped og PPT.

4. Kompetanseutviklingsprogram

Nasjonalt utviklingssenter bør ha ansvar for kompetanseutvikling. Det blir etter vår oppfatning feil å samtidig foreslå et femårig kompetanseutviklingsprogram (SAMTAK 2). Det bør være senteret som disponerer midlene og som vurderer hvordan midlene best bør brukes.

Et felles kompetanseutviklingsprogram om problematferd for barnehager, skoler, PPT, Statped/Lillegården/Atferdssenteret og andre kan være et naturlig sted å starte.

5. Organisering av Statped

Vi ønsker oss et tydeligere organisert Statped med definerte regionale oppgaver.

Kapittel 17 Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid

1. Individuell plan

Individuell plan bør være tjenesteyters ansvar. Derfor bør Individuell plan hjemles i de nåværende lovverk, og ikke bringes inn i Opplæringsloven

8. PPT med henvisningsrett til BUP og HAB

Med hensyn til tydelig grenseoppganger mellom opplæringssektoren og helsesektoren bør PPT ikke ha henvisningsrett til instanser i helsevesenet.

9. PPT og Oppfølgingstjenesten

Buskerud har samorganisert PPT og Oppfølgingstjenesten og ser stor verdi og nytte av dette.

Kapittel 18 Kompetanse på alle nivåer

En hovedutfordring ved kompetanseheving er fragmentering. Det lykkes sjelden å få til den tverretatlige og tverrfaglig kompetansehevingen som er nødvendig for at endring skal skje. Uten at skoleeier får, eller tar, et helhetlig grep om kvalitetsutvikling og kompetanseheving vil sjansene for å lykkes reduseres. PPT er flere steder interkommunale, PPT kan være organisert i andre enheter enn utdanningssektoren, Statped, høyskoler og andre tilhører andre forvaltningsnivå.

Utdanningsdepartementet gjennomfører kompetansehevingstiltak uavhengig av kommunalt nivå (jfr. Gnist). Rektorer og skoler gjennomfører sine egne kompetanseutviklingstiltak. Alt gir sikkert økt kompetanse – men kompetanse på hva?

Vi etterlyser at skoleeiere i samarbeid med KS får forpliktelser og midler til å gjennomføre helhetlige tverrfaglige kompetansehevingstiltak slik at en for fremtiden unngår enda mer fragmentering.

Med vennlig hilsen

Kai Erik Lund
enhetsleder oppvekst
Kongsberg kommune

Asbjørn Langås
daglig leder
Pedagogisk psykologisk tjeneste og
oppfølgingstjenesten for Numedal og Kongsberg